

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

L G D

Julen 1960

*Vor verden er falden i vintervold.
Mørket er mægtigt og marken gold.*

*Glæden må nøjes med fattige kår,
men frygten følger os, hvor vi går.*

*Vi spejder mod vest, vi lytter mod øst
og trøster hinanden med fattigmands trøst*

*Men der var fattige hyrder engang,
som hørte i natten den himmelske sang.*

*– Jeg Viljen, som lyset i mørket har skabt,
jeg vil ej, nogen i mørket går tabt.*

*Gud sendte sin søn til den faldne jord
med faderhilsen og livets ord.*

*Barnet bevidned, hvad engle har sagt.
Og korset forkynder, at alt er fuldbragt.*

Mads Nielsen.

Nu, medens jeg sidder og skriver dette til dig, er vi igen kommet ind i årets korteste dage, og herude mellem hav og fjord har skyggerne ligget så lavt og tæt, at vi ikke en gang har kunnet se over til Tipperne. Men i dag brød solen pludselig igennem, og Slogbjerg lå klart og solbeskinnet, som det har gjort det de hundreder af gange, når en drengeflok stod på dets top og sang morgensang. Hvor vi mennesker dog elsker lyset, og hvilken magt har lyset ikke over os! Men i den tid, vi lever i, ligger verden i mørke og angst, vel stærkere end nogen sinde før. Dog, så kommer den stund, da vi atter skal synge:

„Julen er kommen med solhverv for hjerterne bange!“

Og så frydes vi ved at tænke på, hvad der skete ude på Betlehems mark for de mange år siden: *Himlens lys* blev tændt for hyrderne, og engelens budskab lød, at nu var der født et barn, som skulle blive hele verdens frelser.

Derfor holder vi fest, *julefest, for Himlens lys*, der er kommet også til os. Og nu behøver vi ikke mere at vandre i mørke, for der er en, der vil vise os vej ud af mørket og frem til lyset, Guds lys. Lad os så huske, at vi *alle* er skabt til at være *Lysets Børn* og ikke mørkets, *dagens børn* og ikke nattens.

*Hver sorgfuld sjæl bliv karsk og glad,
ryst af din tunge smerte!
Et barn er født i Davids stad
til trøst for hvert et hjerte.
Til barnet vil vi stige ind
og blive børn i sjæl og sind.*

H. C. Andersen.

Og hermed sender vi dig herude fra klitten *vor hjertelige julehilsen med ønsket om en glædelig og velsignet jul for dig og dine.*

Julen herude i mit lille stråttækte hus på klitten formede sig også sidste år omtrent, som du husker den hjemme fra Landerupgaard, blot at alt var i mindre stil. Vi havde den glæde at have et par gamle drenge på besøg juleaften, men vi var ikke flere, end at vi lige akkurat kunne gå med hverandre i hænderne omkring juletræet. Vi følte, at det var jul hos os, og vore tanker gik til alle de mange nær eller fjern,

som vi vidste sendte deres tanker til os. En mægtig julepost var der kommet, godt at der var nogen til at hjælpe med at lukke julepakkerne op. Juledag havde vi den glæde at få besøg af forstander Bruhns fra Landerupgaard, og de medbragte to drenge, som så blev hos os til nytår, hvad vi var meget glade for. Thomas's besøg varede derimod kun til juledags eftermiddag, da han skulle hjem at passe sin besætning, men til gengæld havde vi i løbet af juledagene kortere besøg af 5 gamle drenge, hvoraf de 4 kom i biler og havde deres koner med.

Juletræet var naturligvis tændt både morgen og aften hver dag lige til Hellig tre Kongers aften akkurat, ligesom vi plejede at gøre det på Landerupgaard, og så lød vore dejlige julesalmer, så alle de drenge, der var på besøg herude, fik lidt af julen med sig hjem.

Søndag mellem jul og nytår havde vi hele Marias familie heroppe til juletræ, som det efterhånden er blevet tradition, og det er altid så festligt, fordi der er en flok børn med. Så kan vi rigtig gå rundt om juletræet og synge, bagefter bliver der læst historie, drukket kaffe, og til allersidst bliver der spillet om gevinster, og det går helt rigtigt til, for Ibse er her og deler kortene ud, ligesom han gjorde på Landerupgaard. –

Med særlig spænding blev der i år set hen til *afstemningsfesten i Ansløt den 10. februar*, for i år var der jo gået 40 år, siden afstemningen fandt sted, så der var særlig grund til at feste.

Dagen oprandt i strålende sol – i modsætning til afstemningsdagen i 1920, da det stormede og øsregnede –, så det var et skønt syn, der mødte os, da vi hen imod middag rullede ned over den gamle grænse og ind i det genvundne land. Aftenen forud var jeg kommet til Landerupgaard, hvor jeg glædede mig til at skulle mødes med Edmund Elshave, som var vor fanebærer, da vi med FDF's musikkorps fra Landerupgaard deltog i afstemningsfestlighederne i Ansløt i 1920. Edmund havde fået det ordnet således, at han kunne komme og deltage i festen og bære den gamle fane ligesom for 40 år siden, og det var både han og jeg glade for. Denne fane var den første Dannebrogsfane, der blev båret over grænsen fra kongeriget til Sønderjylland efter 1864, og den gang det var sket, stod der i de fleste af landets blade et stykke, der fortalte derom, med overskriften: „*De første over Grænsen.*“ Denne gang blev den ikke båret over grænsen, men Edmund skulle ved festerne i forsam-

10. februar 1940

lingshuset, først for børnene om eftermiddagen og senere for de voksne om aftenen, paradere med fanen, og ved siden af ham skulle en dreng fra Landerupgaard stå med Landerupgaards fane med alle de mange sølvplader, hvoraf den mest værdifulde og sjældne er den, der sidder øverst på fanestangen og, som vi fik af beboerne i Anslet i 1920 til minde om vor deltagelse i afstemningsfesten.

Også i år var forsamlingshuset stuvende fuldt af børn fra alle sognets skoler, og da de var blevet budt velkommen og et par sange var sunget, kom begge vore fanebærere frem oppe på scenen med vore to faner, og så fortalte jeg børnene om den gamle fane og om ham, som bar den i dag, ligesom han havde gjort det for 40 år siden. Bagefter fortalte jeg dem, som jeg plejer at gøre det hvert år, om alle de uforglemmelige begivenheder omkring afstemningsdagen den 10. februar 1920.

Beboerne dernede havde fundet på, at min tale til børnene skulle optages på bånd, således at man havde den og

kunne bruge den, når den dag kommer, da jeg ikke mere selv kan komme derned og fortælle. Det var hyggeligt at træffe de mange gode gamle venner dernede, om det så var møller Chr. Thuesen, som var formand for afstemningsudvalget i Anslet i 1920, så var han der, lige så glad og munter som for 40 år siden. Midt under festen for børnene dukkede musikdirektør *E. Billesbølle* uventet op og blev modtaget med glæde.

Også til festen om aftenen kunne man melde fuldt hus, hvad du vil forstå, når du hører, at der udenfor forsamlingshuset var parkeret 48 biler og 5 folkevognsbusser. Hovedtalen blev holdt af pastor *Fr. Schrøder*, der tidligere har været sognets præst, men foruden ham havde mange andre ordet, og der blev musiceret af et stort strygeorkester fra Haderslev seminarium, og der blev sunget, som man kun kan gøre det i Sønderjylland. Begge vore faner blev præsenteret, idet fanebærerne stod med dem på hver sin side af talerstolen. —

Også i år havde jeg den glæde, at der var mange gode venner, der fandt herud den 5. Marts. Vi havde ellers regnet med, at dagen i år skulle forløbe forholdsvis stille, men antallet af gæster nåede dog efterhånden op på 37. De kom trindt omkring fra: København, Esbjerg, Odense, Bredballe og Landerupgaard ikke at forglemme, for derfra kom der nu alligevel flest. Og gaverne! Ja, hvor var der meget at glæde sig over, så meget, at jeg ikke kan fortælle om det altsammen her, men een undtagelse vil jeg dog gøre: der var en flok af mine gamle drenge i København, der sørgede for, at Maria nu kan koge ved elektricitet, hvad der betyder en stor lettelse og hjælp, som vi begge er meget glade for.

Og tænk, nu kan vi også pumpe vand med elektricitet! Medens vi i næsten fire år, sommer som vinter, har måttet pumpe på den gammeldags måde med håndkraft, hvad der ikke altid var lige morsomt om vinteren, så har vi nu anskaffet en elektrisk pumpe, der automatisk pumper vandet op til os. — —

Påsken bragte også en del besøg til os. Fra Landerupgaard kom et par friske drenge for at tilbringe ferien herude. Den ene, som aldrig havde været herude før, begyndte straks den første formiddag med at bade i Vesterhavet. Datoen var 13. april, og man kan ikke sige, at temperaturen var særlig høj, men han syntes slet ikke, at det havde været koldt. Om eftermiddagen var han så nede at prøve vandet i Ringkøbing fjord, og da gik hans kammerat også i vandet.

Næste dag kom der endnu et par gæster, og den ene, som lige var blevet udlært som murer, har altid været en ivrig vandhund, så nu blev der et helt lille hold, som badede i fjorden hver morgen inden morgenmåltidet. – Antallet af påskekæster hos os nåede efterhånden op på 12.

Et hyggeligt besøg

Og efterhånden som solen steg højere og højere på himlen, var der også flere og flere – særlig af gamle drenge eller medarbejdere –, der fandt vej herud. Bil har jo nu de allerfleste, så man kan tage kone og børn med, og har man ikke en bil, så kan man leje en. For nogle få år siden lod det sig kun med største vanskelighed gøre at tage til klitten med kone og 5 børn, men i dag lader det sig let gøre – til stor gensidig glæde, og for børnene er her jo en herlig tumleplads lige udenfor døren.

Antallet af gamle drenge, der besøgte os herude i løbet af sommeren, ligger noget over et halvt hundrede, og blandt dem var der enkelte, som jeg ikke havde set i mange år. En

af dem kom en dag ind ad døren, stor og bred, og præsenterede sig ved sit efternavn. Han er nu 54 år, og jeg havde ikke set ham, siden han var 15, så han havde jo forandret sig ikke så ganske lidt, og jeg ville ikke have kunnet sige, hvem han var, hvis han ikke havde nævnt sit efternavn, men så snart jeg hørte det, huskede jeg ham tydeligt og kunne kalde ham ved begge hans fornavne. Det blev til et hyggeligt samvær ved kaffebordet, da han endelig havde fået hentet sin kone, som sad ude i bilen. Jeg glædede mig ved at mærke, hvor levende hans drengetid på Landerupgaard endnu stod for ham.

Og så var der den 39-årige, der 4. juli 1960 skrev i min gæstebog:

*„Hvor skøn og rig er ikke barndomstiden,
hvor føler man sig glad i det kære hjem,
men den så hurtigt svinder hen, og siden
man tit med modgang kæmpe må sig frem.
Dog et gemmes, om alt forsvinder,
og ofte for vor tanke træder frem.
Det er den skat af mange kære minder,
vi tog med os fra vort barndomshjem.*

Tak for alt.“

Sofus og Bjørn leger med trillebøren

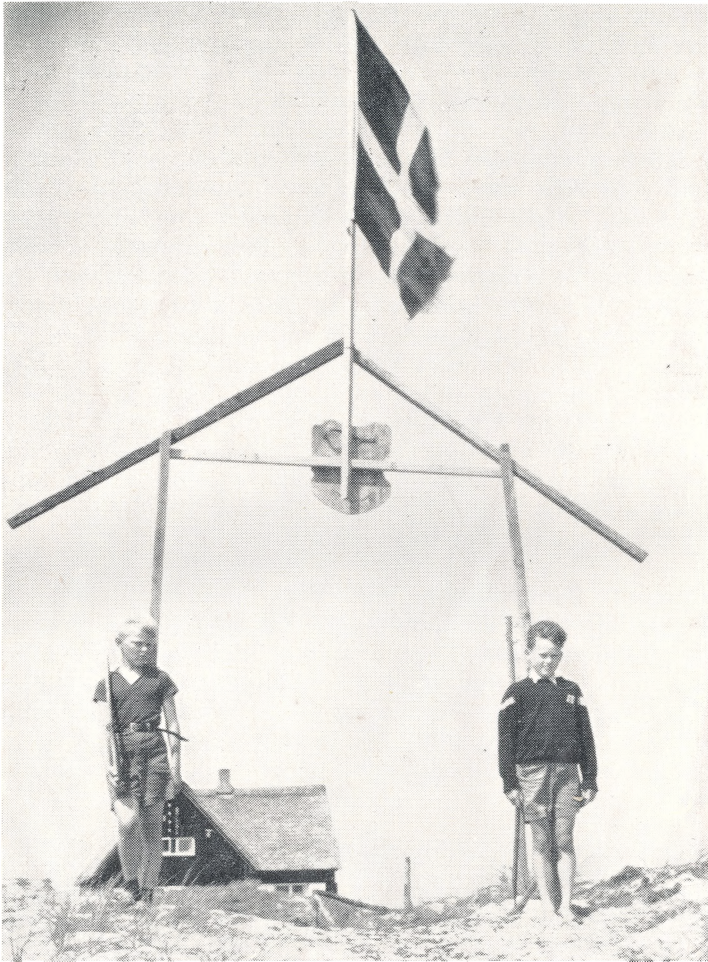
Sommerlejren har i år været benyttet i alt i 76 dage af tilsammen 169 børn, men dertil kommer så de mange „lærerborn“, der har været med deres forældre herude sammen med de forskellige hold. .

De store drenge fra *Faarupgaard* rykkede som sædvanlig ind i lejren som første hold og var her fra 11. til 20. juni. De var som altid vældig flinke til under forstander Holger Nielsens ledelse at tage fat. De havde både sommerlejrens og min flagstang nede, malede dem og satte dem op igen, hvad jeg var meget taknemmelig for, da det er et arbejde, der er vanskeligt at få udført. Desuden fik de lavet et afløb for spildevand fra lejrens køkken, således at man nu inde i køkkenet kan hælde det i en kloak i stedet for at skulle bære det udenfor i spande, hvad der i stormvejr ofte har været meget ubehageligt. De store drenge var ligesom sidste år så flinke og hjælpsomme, og den ene efter den anden kom og spurgte, om der ikke var noget, de kunne udføre for mig, og det var der jo i regelen.

Drengene fra *Landerupgaard* kom ligesom sidste år cyklende til lejren, og de havde gjort en omvej og været langt nede i Sønderjylland. Der var dog et lille hold af de største drenge, der ikke var med på cykleturen, de var blevet hjemme for at passe haven og andet nødvendigt arbejde, men kom senere herud, hvorefter nogle af de største drenge, der var i lejren, rejste hjem for at overtage deres arbejde.

Et par dage efter, at drengene var kommet herud, var det Sct. Hans aften, og den blev fejret meget festligt, først inde i spisestuen, der var smykket med lys og blomster. Her blev sunget en mængde sange, drukket chokolade o. s. v., og dernæst gik vi så ud til Sct. Hans bålet. Det blæste dog så kraftigt den aften, at vi ikke kunne brænde bål på lejrbaalspladsen, da det ville være for farligt for lejrens bygninger, så bålet blev flyttet længere bort fra lejren, og her kunne det rigtig komme til sin ret og blev pragtfuldt. Brændselet til bålet stammede fra min lille plantage, som jeg plantede med drengene i 1924, og hvor det nu har været nødvendigt at fælde en del af træerne.

Det har jo i år været *Olympiadeår*, og medens drengene var her, afholdt deovre på fodboldbanen en *Bjærgeborg-Olympiade*, hvor der blev aflagt prøver i en mængde forskellige idrætsgrene. Mellem mit hus og fodboldbanen var

Vagten ved indgangsportalen

bygget en flot indgangsportal, hvorigennem alle olympiadedeltagerne i maleriske dragter marcherede ind til kampene.

25 spejdere fra Rødovre, 1. Rødovre Tropp, med en af mine gamle drenge som næstkommanderende og en anden som tropsassistent, havde fået lov til at ligge i lejr i en uges tid i klitterne lige vest for mit hus. De havde sendt deres cykler og bagage til Nr. Nebel, hvorfra det var deres mening at cykle herud, men da de kom til Nr. Nebel, var det en sådan brandstorm fra nordvest, at de måtte trække cyklerne hele vejen herud, 20 km.

Fra spejderlejren i klitterne

Efter ankomsten skulle de koge ved åbent bål, men det lod sig ikke gøre, men så fik de lov til den første aften at koge deres mad i sommerlejren, og næste dag fandt vi et sted imellem klitterne, hvor det kunne lade sig gøre at koge. Forøvrigt blev stormen ved, så længe de var her, og ind imellem kom der også regn, men de var raske drenge, som tog det med godt humør, og de blev brune og vejrbitte, selv om solen så godt som ikke viste sig, medens de var her. Under opholdet herude havde de en spændende natøvelse med drengene ovre i lejren, som havde bortført deres to vagtposter. Der kæmpedes længe, men striden sluttede i fryd og gammen med the og franskrød med ost ovre i sommerlejren kl. 1.45. –

Efter at drengene fra Landerupgaard havde lagt beslag på lejren i en måned, rykkede 28 piger fra Børnehjemmet ved Vejle Fjord ind, og de afløstes efter 10 dages forløb af 39 drenge fra samme hjem. Det har været en stor glæde for os at have alle disse børn omkring os i sommer og at mærke, hvor glade og taknemmelige, de var for tilværelsen herude, og dette gælder i lige høj grad drengene fra Landerupgaard som børnene fra Børnehjemmet ved Vejle Fjord. Vi har spist til middag med de forskellige hold i lejren, og vi har deltaget i alle deres fester derovre, ligesom børnene regelmæssigt har tilbragt søndagsaftenerne her hos os. Ja, vi har i det hele taget haft mange gode stunder sammen. –

En halv snes Væbnere med to førere fra K. 27 har også ligget i lejr i kliten ved mit hus i nogle dage. En af væbnerne kom og skulle hilse mig fra sin far og fortalte, at denne i 1920 havde besøgt Landerupgaard i tre dage. Der var den gang dannet et *FDF Landshold* bestående af 1 dreng fra hvert af landsforbundets ca. 100 kredse. Dette hold blev samlet på Landerupgaard og i tre dage trænet af deres førere, forinden de skulle ned ved grænsen for at paradere for kong Christian den X, når han på den hvide hest red ind i det genvundne land, hvorefter de skulle på en tur rundt i hele Nordslesvig. Nu fortalte den pågældende væbner, Niels, mig, at hans far havde været fanebærer på dette hold, og nu var han selv fanebærer i K. 27. Vi fandt gæstebogen fra 1920 frem, fandt hans fars navn deri, og Niels skrev nu sit navn nedenunder sin fars, men 40 år lå imellem, at far og søn skrev deres navne i den samme gæstebog. Forøvrigt viste de væbnere mig noget, som jeg aldrig havde set før: de stegte høns på spid. Det gik langsomt, der skulle tålmodighed til, men hønsene blev stegt. –

Væbnerne går hjem fra badningen i Vesterhavet.

I sidste halvdel af august prøvedes noget helt nyt i vor sommerlejr, idet min niece Gudrun Aagaard sammen med en yngre lærer holdt lejrskole derovre med sin skoleklasse fra Gladsaxe i en halv snes dage. De 16 store piger og drenge lod til at være glade for opholdet herude, de kom ud på ture både i nord og syd og fik så meget at se, som var nyt for dem.

Efter sommerferietiden blev her lidt mere stille, men i efterårsferien fandt adskillige ud til os, og lejren blev befolket af 10 drenge og 4 voksne fra Landerupgaard. Drengene var – under ledelse af deres lærere – så flinke til at tage fat: de plantede marehalm på alle de udsatte steder, hvor det tiltrængtes, og de malede alle vinduerne i sommerlejren udvendig.

Blandt de mange gæster, som har set ind til os i det snart svundne år, kunne der være grund til at nævne adskillige, f. eks. de ca. 20 gamle medarbejdere, der har besøgt os, men der er dog særlig to, som jeg vil nævne. Den første af disse er *Heinz Homann fra Flensborg*. Første gang, han kom herop, var i pinsen 1939, da de danske spejdere fra Flensborg havde fået lov til at benytte lejren i pinseferien. Han var den gang med som spejder. For nogle år siden kom han

igen og havde sin familie med, og de tilbragte så deres ferie i deres telt på lejrens grund, næste år skete det samme. I fjor kunne de ikke komme, men i år tilbragte de deres tre ugers ferie i deres telt lige ved siden af lejren. Heinz Hermann er medlem af Flensborg byråd og formand for Sydslesvigsk Arbejderforening, der tæller mange hundrede medlemmer ud over hele Sydslesvig. Han og hans familie er kære gæster heroppe, og han holder af stedet her. Han skrev i år i min gæstebog: „Dette stykke Danmark glemmer vi aldrig.“ –

Den anden gæst, som jeg vil nævne, er den, der allersidst har skrevet sit navn i min gæstebog, min ven igennem ca. 50 år, FDF's stifter, arkitekt *Holger Tornøe*. For få dage siden skulle han tale ved et FDF-møde oppe i Hvide Sande, og han gjorde mig da den glæde at komme herved, hvad jeg var taknemmelig for. Han og jeg har så mange uforglemmelige fælles minder, ikke mindst fra tiden omkring genforeningen, f. eks. mindet om den dag i 1920, endnu inden kongen var redet over grænsen, da vi sammen indviede FDF Sønderborgs fane oppe i Dybbøl Mølles gård. Da vi med drengene marcherede derop, var det bygevej og overskyet, men, da det første søm blev slået i fanestangen, brød solen igennem, og en lærke sang over vore hoveder. Det er den slags oplevelser, man aldrig glemmer.

Tanker på en klit

*På klitten jeg stod i et stormvejrs sus
og så imod havet, som sort sig rejste
og brøied' imod mig i vildskabens rus.
Signaler til vindstyrke tolv man hejste.*

*I hvirvlende dans over klitterne for'
kaskader af skum som af skyer, der flænges,
det syntes, som skulle den syndige jord
med himlen som hævner af rummet fortrænges.*

*Og brændingen slog mod den stenede strand,
mens vraggods blev slynget mod klitternes kæde,
der stod som et skrøbeligt bolværk af sand
holdt sammen af marehalmens rødder så spæde.*

*Her lærte jeg, dunkelt, men dog at forstå
en smule af skaberens skabelsessnilde,
at livet kan ændres men aldrig forgå,
fordi det har rod i den evige kilde!*

*Men kilden, hvad er det, jeg håber og tror
i med- eller modbør, i glæden, i sorgen,
et luftigt begreb og et blændværk af ord,
et digt til at mildne min frygt for imorgen?*

*Om ikke jeg frydes fra morgen til kvæld
i solskin, i gråvejr, i storm eller stille,
så er det, fordi jeg som du er en træ
af tvivlen om livets og sandhedens kilde!*

Enoch C. Spangbo.

Så er det gamle år ved at ringe ud. Vi blev bevaret til denne dag, og uendelig megen grund har vi til at sige tak – både til Gud og til mennesker.

Når jeg så skal give dig og dine et godt ønske for det ny år, så skal det være dette, at I altid imellem alle verdens mange røster må kunne fornemme Guds røst, *Tonen fra Himlen*.

*„Tider skal komme,
tider skal henrulle,
slægt skal følge slægters gang!
Aldrig forstummer tonen fra himlen
i sjælens glade pilgrimssang.“*

Kærlig nytårshilsen
fra din ven

A handwritten signature in black ink, reading 'Boje'. The letters are cursive and fluid, with a large 'B' and 'j'.